

Kéri Ferenc: Helén, s a tehén, avagy gyalog, mint Balogh

népi komédia

Szereplők: gazda
gazdasszony
Helén, a lányok
Balogh Kálmán, kérő
Jóska, a kocsis
Balogh Kázmér, marhakereskedő

Szín: Paraszti szobabelső. Asztal, két szék. Díszítés ennek megfelelően – ízlés szerint.

1. jelenet

GAZDA: *(Az óráját nézi.)* Jóska! Jóska! Hol tekeregsz már?

KOCSIS: *(Bejön.)* Itt vagyok, nagyságos úr! Parancsoljon velem!

GAZDA: Ide figyelj, Jóska! Most átmész a szomszéd faluba, kimész a vasútállomásra, oszt elhozol egy embert!

KOCSIS: El. De kit hozok el?

GAZDA: Balogh Kázmér marhakereskedőt. Na, menj!

KOCSIS: Megyek. *(Elindul, majd megtorpan.)* Jó, jó, de honnan ismerem fel, hiszen még soha nem találkoztam vele?

GAZDA: Na, ide figyelj! Olyan sokan nem fognak leszállni arról a vonatról. Akit keresel, az egy középkorú úriember, szépen felöltözve. Világos?

KOCSIS: Világos. Azt hozzam ide?

GAZDA: Azt! Mondd neki, hogy tudod miért jött, pontosan tudod. Ültesd fel a kocsira, oszt hozd ide.

KOCSIS: Hozom. *(Indulna újra.)*

GAZDA: Várj! Nézd, Jóska, nem szeretnék semmi bonyodalmat. Ha megkérhetlek, ne mondj semmit az úrnak idefelé jövet. Még konspirálna.

KOCSIS: Konspirálna? Azt nem tudom mit jelent, de jól hangzik.

GAZDA: Az a lényeg, hogy tartsd a szád! *(Mutatja.)* Így ni!

KOCSIS: Nem mondok semmit.

GAZDA: Jó, most már mehetsz!

KOCSIS: Jó, most már megyek. *(Elmegy.)*

GAZDA: Jaj, Istenem, nem egyszerű eset, de megbízható!

GAZDASSZONY: *(Bejön.)* Jó hogy itt vagy, férjez kéne adni már a lányunkat. Mi tagadás, benne van már a korban.

GAZDA: Előbb a tehén.

GAZDASSZONY: A tehenet akarod férjhez adni?

GAZDA: Eladni. Most az a fontos.

GAZDASSZONY: És Helén?

GAZDA: Első a tehén! Ha túl adtunk a Riskán, jöhet a lány is.

GAZDASSZONY: Én attól félek, hogy a nyakunkon marad ez a lány. Jaj, Helén, Helén!

GAZDA: Helén. Milyen név ez? Mindig flancolni akartál, ezért adtad neki. Miért nem lehetett mondjuk Böske?

GAZDASSZONY: Tehén seggit kösd be.

GAZDA: Kösd be te! Az szebb név lett volna. De beszélhettem neked. Mentél a fejed után, mint egy birka. Na, de hagyjuk.

GAZDASSZONY: Mindig sértegetsz. Nem lennél hozzám kicsit kedvesebb?

GAZDA: Nem. Most nem. Első a tehén, mint már mondtam. Megyek, meg is kefélem.

GAZDASSZONY: Keféld, ki tudja, meddig kefélheted.

GAZDA: Remélem, nem sokáig. El kell adni, punktum! (*Kimegy.*)

GAZDASSZONY: (*Gúnyosan utánozza a férjét.*) El kell adni, punktum! Fontosabb a tehén, mint a saját lányod. Gebedj meg!

HELÉN: (*Bejön.*) Olyan szépet álmodtam, édesanyám!

GAZDASSZONY: Mit, lányom?

HELÉN: Egy legényről álmodtam, aki megkérte a kezemet. Pedig nem is ismert. Egy nagy bokrétával állított be hozzánk. Csak jött, én meg álltam szótlantul. Fiatal volt, pörge kalapot viselt, amire virág volt tűzve. Jaj, édesanyám, de szépet is álmodtam! Ah, de aztán felébredtem!

GAZDASSZONY: Szerzek én neked férjet, leánykám! De még milyet!

HELÉN: Jaj, édesanyám, de jó is volna! Nem maradnék leány, világnak csúfjára.

GAZDASSZONY: Apád azt mondta, ha eladja a tehenet, te következel. De én nem várok addig, vagy most, vagy soha. Sikerült már néhány leányt férjhez adni, miért téged ne tudnának.

HELÉN: Bízom édesanyám leleményességében. Lássék munkához sebesen. Én meg hozzálatok a kelengye varrásához. Pontosabban, befejezéséhez. (*Elmegy.*)

GAZDASSZONY: Varrjál, lányom, varrjál. Járjon a tű, mert hamarosan szükség lesz a holmira. Na, ezen a lányon nem fog múlni, az biztos. De mit is csináljak, mit is? Ah, majd csak mutatkozik valami. No, addig is utána nézek a dolgoknak. (*Elmegy.*)

2. jelenet

KOCSIS: (*Elöl jön be.*) Na, itt is vagyunk!

KÉRŐ: (*Jön a kérő után, bokrétával, virágos kalappal.*) Olyan kíváncsi vagyok, mit fognak szólni?

KOCSIS: Az attól függ, mit kínál?

KÉRŐ: Mit kínálok? Ja! Mit kínálok. Azzal nem lesz baj.

KOCSIS: No, én nem érek rá itt magával diskurálni. Várjon itt, hamarosan jön az úr. (*Elmegy.*)

KÉRŐ: Hát, remélem! Menjen nyugodtan. Jaj, Kálmán, nagy fába vágta a fejszédet. Miért kellett ilyen váratlanul beállítani a lányos házba, háztűznézőbe, ismeretlenül? Mi van, ha kipenderítenek innen, mint macskát szarni? Mindegy. Lesz, ami lesz. (*Gazdasszony bejön.*) Jó napot kívánok!

GAZDASSZONY: Jó napot kívánok!

KÉRŐ: Nem is tudom, hol kezdjem.

GAZDASSZONY: Lehetőleg az elején. Úgy lehet, hogy hamarabb megértem.

KÉRŐ: A szándékaim komolyak.

GAZDASSZONY: Attól tartok, ez nem az eleje.

KÉRŐ: Jaj, bocsánat! Szóval. Szeretném megkérni a lányuk kezét!

GAZDASSZONY: Még szerintem, ez sem az eleje. (*Eszmél, hogy mit is hallott.*) A lányom kezét? (*Végigméri a kérőt.*) Ismeretlen, fiatal, bokréta, virág a kalapban. Ez az! Amiről Helén álmodott.

KÉRŐ: Tehát, úgy hívják, Helén?

GAZDASSZONY: Mégsem a tehén! Mégsem a tehén!

KÉRŐ: Attól tartok, ezt nem értem. Mi az, hogy mégsem a tehén?

GAZDASSZONY: Amit én mondok, az sem az eleje, ezt nem is érteti. (*Nyájasan.*) Üljön le, legyen szíves! Árulja el, hogyan került mihozzánk?

KÉRŐ: A vásárban láttam meg a lányukat, egy magaformájú asszonnal, s rögtön tudtam, vagy ő, vagy senki más.

GAZDASSZONY: Hát igen, magamat én formázom leginkább.

KÉRŐ: Megtudtam, hogy hol lakik, nagyjából, s idejöttem kiönteni a szívemet.

GAZDASSZONY: *(Még nyájasabban.)* Öntse, csak öntse. De régen vártunk már erre.

KÉRŐ: Régen?

GAZDASSZONY: Hát, ezt szokták mondani, ilyenkor. Pista, mit fog ehhez szólani?

KÉRŐ: Pista?

GAZDASSZONY: Pista, a férjem.

KÉRŐ: Jaj, azt hittem, már valami rivális.

GAZDASSZONY: Oh, hát már régen nincs rivális. *(Félre.)* Sőt, soha nem is volt.

KÉRŐ: Régen?

GAZDASSZONY: Ezt szokták mondani, ilyenkor.

KÉRŐ: Reméltem.

GAZDASSZONY: Tudja mit, most kimegyek a lányoméért, hogy örüljön ő is. Hozom, hozom mindjárt! *(Elmegy.)*

KÉRŐ: Könnyebb volt, mint gondoltam. Igazán szép kis porta ez. Megjárja. *(Gazda bejön.)*
Jó napot kívánok!

GAZDA: Jó napot kívánok! Már itt is van? Nagyon örvendek, hogy megérkezett!

KÉRŐ: Örvend? Ki hitte volna.

GAZDA: Igen, örvendek. Azt hiszem, nagyon hamar egyezségre jutunk.

KÉRŐ: Először is engedje meg, hogy bemutatkozzam: Balogh Kálmán vagyok.

GAZDA: Kálmán, nem Kázmér? Nekem azt mondták, Kázmér. Na, mindegy. Ez semmit sem változtat a helyzeten. Mit akar azzal a bokkrétával?

KÉRŐ: Nálunk így szokás. Virággal megyünk a házhoz, ha komoly a szándékunk. S nekem a lehető legkomolyabb.

GAZDA: Ezt örömmel hallom. Higgye el, nekem is.

KÉRŐ: *(Kissé visszafogott hangon.)* Én... Helént... a vásárban láttam meg először.

GAZDA: Már a vásárban látta? Csodálatos. Akkor tudja, miről van szó?

KÉRŐ: Igen, már akkor elvarázsolt.

GAZDA: Elvarázsolta? Nézze, valamit már az elején le kell szögezmem. A tehén – mert én már csak így szólítom – már nem épp fiatal.

KÉRŐ: Nem épp fiatal? Szerintem nem is öreg. Sőt, nagyon jól néz ki.

GAZDA: Maga szerint jól? Nézőpont kérdése. El kell mondanom, hogy baj van a beleivel.

KÉRŐ: Szegényke!

GAZDA: Igen. Néha végig fossa a lába szárát.

KÉRŐ: Végig fossa a lába szárát? Nem hittem volna! Ez szörnyű!

GAZDA: Nem sokszor fordul elő. Havonta egy, legfeljebb két alkalommal.

KÉRŐ: Hát, mondjuk, nulla lenne az ideális. Na, majd édesanyám főz valamit. Nagy kuruzsló ökelme.

GAZDA: A másik. Az utóbbi időben nagyon érzékeny a tőgye.

KÉRŐ: Vettem észre.

GAZDA: Már a tőgyét is megvizsgálta?

KÉRŐ: Csak futólag. Mondhatnám, felületesen. Sőt, csak úgy lopva.

GAZDA: Amúgy semmi baja sincs. Csak etetni kell, aztán elvan. A herét nagyon szereti!

KÉRŐ: Igen? Ezt nem gondoltam volna.

GAZDA: Legjobban szereti a fonnyadt herét nyalogatni?

KÉRŐ: Mit csinálni?

GAZDA: Nyalogatni. Csak úgy folyik a nyála akkor.

KÉRŐ: Kár volt ide jönnöm! Szép kis leány az ilyen!

GAZDA: Lány? Nem lány az már, hát, már kétszer fialt. De ne féljen, fialt az magának is szépen. Tizet, tizenötöt legalább. Benne van a vérében!

KÉRŐ: A vérében? Hova tettem a szememet, hogy pont őt láttam meg!

GAZDA: Hát az nem látszik rajta. Azt csak az tudja, aki ápolja, aki kefélteti.

KÉRŐ: Aki kefélteti?

GAZDA: Az. Magam keféltetem az utóbbi időben, mert hát a fiatalokra rábízni nem lehet.

KÉRŐ: Még szép. Hova kerültem?

GAZDA: Úgyhogy, jól jár veled. Merem ajánlani. Most már csak az anyagiakban kell megegyezni. Mennyit ad érte?

KÉRŐ: Még pénzt akar kérni érte? Hallatlan! Örüljön, hogy valaki elviszi csak úgy.

GAZDA: Elviszi? Ja, most épp nem tud lábra állni, úgyhogy tényleg úgy kell elvinni. De a jövő héten már akár szalad is.

KÉRŐ: Az az érzésem, nem nekem.

GAZDA: Ne legyen már ilyen. Legalább még egyszer nézze meg.

KÉRŐ: Na, nem bánom. Jaj, azok a szemek, azok búvöltek el! No, hagy lássam még egyszer!

GAZDA: Ilyen szép marhaszemet még nem látott. Mindjárt jövök. Feltupírozom kicsit a jószágot. *(Elmegy.)*

KÉRŐ: Tupírozza, itt már csak az segít. De bolond vagy, Kálmán, de bolond. Kellett neked ide jönni. Maradtál volna inkább anyád szoknyája mellett. Jaj, de az a tekintet!

3. jelenet

GAZDASSZONY: *(Bejön.)* Köszönöm, hogy ilyen türelmesen várt rám!

KÉRŐ: Türelmesen? Hát, azt nem mondanám.

GAZDASSZONY: Mindjárt jön a bájos leánykám!

KÉRŐ: Jön? Én úgy tudom, lábra sem bír állni. Jaj, el kéne nekem menni! Sőt, ide sem kellett volna jönni!

GAZDASSZONY: Jön, ha mondom. Sőt, nem is jön, szalad.

KÉRŐ: Szalad? Olyan jó már a lába?

GAZDASSZONY: Olyan jó, s mind a kettő épp a földig ér. És egyforma hosszú!

KÉRŐ: Én is úgy láttam. Nagyon kíváncsi vagyok már! És mit szolt a kedves leánya?

GAZDASSZONY: Nem tudott az szólni semmit. Csak állt, mint aki gatyába csinált.

KÉRŐ: *(Félre.)* Egy. Lehet, hogy ebben a hónapban ez az utolsó. *(Újra fennhangon.)* Van egy kis gond!

GAZDASSZONY: Olyan gond nincs, amin ne lehetne segíteni.

KÉRŐ: Azt hiszem, van! A két fiú, egye bár.

GAZDASSZONY: Hát, tud a két fiúról? Akkor még csak tizenegy éves volt Helén.

KÉRŐ: Tizenegy? Ez hallatlan!

GAZDASSZONY: Az úgy volt, hogy beszorították a bokorba.

KÉRŐ: A bokorba?

GAZDASSZONY: Igen, igen. Úgy megijedt szegény lány, hogy azóta fél a férfiktól.

KÉRŐ: Én nem erre gondoltam, hanem a két gyerekre.

GAZDASSZONY: Két gyerekre? Milyen két gyerekre?

KÉRŐ: Hát, arra a kettőre, amiről az az úr beszélt, aki itt volt ezelőtt.

GAZDASSZONY: Úr? Az nem úr, az csak a férjem. Beszél mindig mindent össze-vissza, hülyeségeket. Helén tiszta, mint a ma született bárány!

KÉRŐ: Mint a ma született bárány?

GAZDASSZONY: Az, az. Mint már mondtam, kis korában úgy megijedt, hogy azóta nem is volt dolga férfiakkal.

KÉRŐ: Ezt örömmel hallom. Most már tényleg kíváncsi vagyok, mit szól hozzám a kisasszony?

GAZDASSZONY: Nem tudom, hol késik már. Mindjárt megnézem. *(Kifelé indul, s szólogatja a lányt.)* Helén, mit késel? Gyere, szentem!

HELÉN: *(Bejön.)* Jövök már, csak tisztába kellett magam tenni.

KÉRŐ: Jó napot kívánok! *(Megbotránkozik a lány miatt.)*

HELÉN: Szép jó napot, kendnek is!

GAZDASSZONY: Na, mit szól hozzá?

KÉRŐ: Szóhoz sem tudok jutni.

GAZDASSZONY: A meglepetéstől, ugye?

KÉRŐ: A meglepetéstől. *(Félre.)* Ki ez a matróna? *(Újra fennhangon.)* Az a gyanúm, hogy itt valami tévedés van! Nincs másik lányuk?

HELÉN: Egyke vagyok.

GAZDASSZONY: Ez az egy lányunk van. Ő a mi tündér virágszálunk.

KÉRŐ: Hát, a virágszálról nekem más elképzelésem van. *(Félre.)* A fene vigye azt a kocsist, hova hozott engem. *(Újra fennhangon.)* Attól tartok, nem a kegyed lányát láttam a vásárban.

GAZDASSZONY: Mit mond?

KÉRŐ: Ez a tekintet. Rémes! Igaza volt gazduramnak: marhaszeme van. *(Félre.)* Hogy keveredek ki ebből?

HELÉN: Nem engem látott a vásárban? Pedig úgy riszáltam a csípőm, ahogy tudtam.

KÉRŐ: Hát, mintha hajó ringott volna a tajtékHzó tengeren, olyan lehetett.

GAZDASSZONY: Na, most már azt mondom, tűnjék innen. Le is út, fel is út. Ne sértegesse a lányomat, az én szemem fényét, mert behorpasztom a kalapját!

KÉRŐ: Elnézését kérem, de...

GAZDASSZONY: Tudja, mi az elnézés? A kecske szarva között, az. Nekem ne magyarázkodjon, hordja el magát, amíg jól van dolgom!

GAZDA: *(Bejön.)* Na, jöjjön, öcsémuram! Nézze meg az árut! *(Értetlenül áll a kialakult helyzet előtt.)* Mi van itt? Mi ez a túlvilági hangulat?

GAZDASSZONY: Mi? Ez a jöttment betolakodott a házunkba, s vérig sértette szegény lányunkat.

HELÉN: Igen! Látni sem akarom többet!

KÉRŐ: A kérése szinte parancs a számomra.

GAZDA: Betolakodott? Dehogyan tolakodott, a tehén miatt jött.

KÉRŐ: Mi miatt?

GAZDA: A tehén! A Riskát jött megvenni, nem?

KÉRŐ: A Riskát? *(Eszmél, hogy így talán megszabadulhat.)* Ja, ja, persze a Riskát!

GAZDA: Hát, sajnos nem tudtam lábra állítani.

KÉRŐ: Eltolom én talicskán is, csak már mehessek.

GAZDASSZONY: És Helénnel mi lesz?

KÉRŐ: Az marad!

HELÉN: Megint maradok, édesanyám! Gazznak a virágoskertben?

GAZDASSZONY: Ne félj, amíg engem látsz! *(Félre.)* Csak ne lennél ennyire bandzsa.

GAZDA: Megveszi akkor a tehenet?

KÉRŐ: Meg! Meg, hát! Alig várom, hogy vihessem.

GAZDA: Itt a kezem, nem disznólab! Az árban meg majd megegyezünk.

KÉRŐ: Meg! Meg, hát!

GAZDA: *(Félre.)* Egyszer volt Budán kutyavásár. *(Fennhangon.)* A tehén a magáé!

BALOGH: Jó napot kívánok!

MIND: Jó napot kívánok!

Kéri Ferenc: Helén, s a tehén, avagy gyalog, mint Balogh

BALOGH: Nem tudom, jó helyen járok? Itt kínálnak alkalmi vételre egy tehenet?

KÉRŐ: Már elkelt!

GAZDA: Ki maga?

BALOGH: Balogh Kázmér marhakereskedő vagyok, most érkeztem a vonattal.

GAZDA: Úgy! És hogy került ide?

BALOGH: Hogyan? Mivel nem várt senki az állomáson, így gyalog. Gyalog, mint Balogh!

Függöny